

Đề bài

Hãy phân tích nhân vật
anh thanh niên làm công
tác quan trắc khí tượng
trong truyện ngắn

Lặng lẽ Sapa
của

Nguyễn Thành Long.

Bài làm

Có những âm thanh rất nhỏ, đến gần như câm lặng, nhưng lại vang đi rất xa và tạo nên nhiều tiếng vang. Có những con người nói rất ít, rất nhỏ nhưng lại được hiểu rất nhiều. Anh con trai trong *Lặng lẽ Sapa* đã nói rất ít, rất ngắn, chỉ năm phút về mình, nhưng đã khiến chúng ta hiểu rất nhiều, rất sâu về anh để quý trọng và yêu mến anh.

Anh không phải là một con người đặc biệt, chỉ là một con người có tầm vóc nhỏ bé, thậm chí tên anh, tác giả cũng không giới thiệu nữa. Hình như tác giả muốn nói: tên anh không phải là điều quan trọng đáng nhớ đâu, bởi mỗi người trên đời này đều có thể có cái tên giống anh thôi. Cũng như mọi người, anh không muốn sống cô độc, sợ buồn. Cái việc anh đẩy một khúc cây ra chắn giữa đường buộc xe đi qua phải dừng lại, vừa ngộ nghĩnh buồn cười vừa đáng yêu.

Với cuộc gặp gỡ chưa đầy nửa giờ, anh đã hoàn toàn chinh phục được ông họa sĩ già và cô kĩ sư trẻ. Ông họa sĩ đã ghi lại những nét đẹp của đời đã tìm thấy về đẹp ở anh. Cô kĩ sư mới tốt nghiệp, sau cuộc gặp gỡ với anh, thêm niềm tin ở mình và cuộc sống. Vì sao vậy? Vì trong cuộc gặp ấy, không phải bằng lời lẽ, mà bằng tất cả những gì toát ra từ con người của anh, xung quanh ấy, công việc của anh, họ đã nhận ra ở anh những vẻ đẹp của một con người cao quý.

Như lời nhận xét có tính chất vui đùa của bác lái xe, anh là *một trong những con người cô độc nhất thế gian*. Anh làm công tác khí tượng kiêm vật lí địa cầu, một mình trên một đỉnh núi cao đến hai nghìn sáu trăm mét. Ở đó, quanh năm chỉ có bầu trời với những đám mây, sương mù bao phủ và cái lạnh buốt lúc nửa đêm. Đúng, xét về mặt đó, anh là một con người thật cô độc. Nhưng trong sự cô độc ấy, tâm hồn anh gần gũi con người biết chừng nào, âm áp tình người biết chừng nào!

Luôn luôn khát khao được gặp gỡ con người, được trò chuyện với con người, anh đã nghĩ ra cái mẹo vừa thông minh vừa tinh nghịch để mỗi chuyến xe hàng đi qua đều dừng lại với anh, dẫu chỉ trong chốc lát. Không ai trách cái hành động ấy, vì nó nói lên một tình cảm đáng quý của anh. Trái lại người còn cảm động vì hành động ấy, bác lái xe đã xử sự rất đúng khi đặt ra thành lệ việc ngừng xe lại nửa giờ nơi đỉnh núi cao, để thỏa mãn nguyện vọng của anh, nhưng cũng là để gặp gỡ và tỏ lòng yêu mến một tâm hồn trong sáng như anh.

Thái độ quan tâm đến con người ở anh không chỉ vì một niềm vui của chính mình mà vì thực lòng yêu mến và quý trọng con người. Chỉ vì *Hôm trước bác bảo bác gái vừa ốm dậy là gì?*, anh chu đáo đi tìm đào được củ tam thất và ân cần trao cho bác lái xe để bác ấy cho vợ *ngâm rượu uống bồi bổ sức khỏe*. Thái độ quan tâm ấy còn bộc lộ ở những cử chỉ hiếu khách đặc biệt, khi ông họa sĩ già và cô kĩ sư trẻ bước lên thăm nơi ở và làm việc của

anh, anh đã vào khu vườn của mình, cắt một bó hoa rõ to tặng cô gái với những lời chân thành: *cô muốn lấy bao nhiêu nữa tùy ý, có thể cắt hết nếu cô thích*. Ai lại không hả lòng hả dạ trước một cách đón khách trân trọng mà thật thà như thế.

Chính thái độ đối với con người cắt nghĩa thái độ của anh đối với công việc. Làm việc một mình, không có ai kiểm tra, anh thật đã có một ý thức trách nhiệm đầy đủ. Chỉ nói về mình có năm phút, một cách rất khiêm tốn, anh đã cho ta hiểu hết cái gian khổ của công việc anh làm, cũng cho ta hiểu hết sự tận tụy của anh. Nhưng quan trắc khí tượng xác định theo giờ, ban ngày và cả giữa đêm đầy giá lạnh, có cả mưa tuyết, có cái im lặng đáng sợ của núi cao lúc nửa đêm... Thế nhưng anh không bỏ qua một giờ quan trắc nào, bởi anh hiểu được rằng mỗi việc làm của anh là một mắc xích trong cái chuỗi công việc chung của nhiều người, của mọi người. Cái sai, cái đúng của anh đều bé nhỏ, góp phần quyết định vào cái sai cái đúng, cái thất bại hay thành công của những điều lớn lao. Việc dự báo chính xác sự xuất hiện của một đám mây bất ngờ có thể góp phần tạo nên thắng lợi của một trận đánh quan trọng, là có sự tham dự của anh. Sống ở vị trí của một người *có độc nhất thế gian* mà anh không buồn, không chán nản, chính vì anh đã tìm được ý nghĩa lớn lao trong công việc của mình như thế.

Có trách nhiệm đối với mọi người và công việc, anh cũng sống có trách nhiệm đối với chính mình. Thông thường trong hoàn cảnh sống như anh, người ta rất dễ sống buông thả. Chính ông họa sĩ cũng đã có ý nghĩ *khách tới bất ngờ, chắc cu cậu chưa kịp quét tước dọn dẹp, chưa kịp gấp chăn chẳng hạn*. Không, nơi anh ở chẳng những không hề bừa bộn mà còn sạch sẽ, tinh tươm và đẹp nữa. Chẳng cần tìm hiểu sâu thêm, chỉ cần dừng ngay trước sân nhà của nơi anh làm việc, cũng đủ để ta yêu mến và quý trọng anh, khi ta bắt gặp vườn hoa với bao nhiêu loài hoa đủ sắc màu, hoa đơn, hoa dục vàng, hồng phấn, tím, đỏ... Có người sẽ hỏi: anh trồng hoa làm gì kia chứ, ở một nơi heo hút như thế? Căn phòng anh ở ngăn nắp gọn gàng. Nếp sống hàng ngày của anh được tổ chức có nề nếp, anh làm việc, ăn uống, nghỉ ngơi, đọc sách, đọc báo... như một người đang sống và làm việc giữa một xã hội, với mọi người, chứ không phải mỗi một mình anh. Đó là một thái độ tự trọng, đó chính là sống đẹp sống có văn hóa. Sống đẹp là gì? Ấy không phải là chỉ sự ăn mặc đẹp để mọi người nhìn thấy, mà biết làm đẹp cho cuộc sống, cho quần áo, mặt mũi mình, cho tất cả quanh mình ngay khi chỉ có riêng mình. Sống như thế không phải dễ nhưng nó mới là thực chất sống đẹp. Cái đẹp ấy không bắt nguồn từ một ham muốn giả tạo mà bắt nguồn từ bản chất tâm hồn đẹp.

Hãy xem anh ta khiêm tốn biết bao! Nói về riêng mình chỉ năm phút trong tổng số ba mươi phút của cuộc gặp gỡ, mà thực ra anh chỉ giới thiệu về công việc của mình với những người khách cần biết. Tác giả như muốn nhấn mạnh cái tỉ lệ thời gian ấy để làm nổi bật một phẩm chất của anh. Nói

về mình đã ít mà cách nói cũng hết sức nhẹ nhàng. Anh như cho rằng những điều anh làm, cái khắc nghiệt của cuộc sống cô đơn mà anh sống, thật ra không có nghĩa lí gì so với mọi người. Thật ra, tất cả những chi tiết về công việc của anh rất dễ là chỗ bắt đầu của những lời cường điệu khoa trương ở một người không thật sự dũng cảm và thiếu một sự khiêm tốn cần thiết. Nhất là trước mặt một cô gái trẻ Hà Nội, lại là một kĩ sư mới ra trường, trước mặt ông họa sĩ già hiền hậu, dễ tin. Và hãy nghe anh nói gì khi chợt nhận ra ông đang vừa trò chuyện vừa ghi vào sổ tay những nét kí họa về anh? Anh thực tình bối rối, cảm thấy không có gì đáng để một họa sĩ ghi lại. Anh lại chân thành giới thiệu bao nhiêu người đáng vẽ hơn anh, nghĩa là tốt hơn, đẹp hơn, đáng quý, đáng mến hơn anh: một ông kĩ sư tận tình với cây rau, một nhà nghiên cứu sét để làm một cái bản đồ sét cho nước ta, ngày đêm miệt mài với công việc. Ta có thể tự hỏi: sao anh ấy giản dị thế, tốt thế, đẹp thế? Đúng, đây là chỗ xuất phát của mọi điều. Anh là một con người mà trong lòng luôn rục rờ một khát vọng: sống đẹp, sống có ý nghĩa, sống có ích cho đất nước, cho mọi người. Đất nước có chiến tranh, anh xin ra trận. Không được ra trận, anh tận tụy làm công việc của mình. Khi biết công việc của mình rõ ràng là có góp một phần vào chiến thắng (khi một đoàn phi công lên cơ quan anh đề báo tin nhờ việc anh phát hiện một đám mây khô mà không quân ta đã hạ được máy bay giặc), anh cảm thấy, anh sống thật hạnh phúc. Vậy hạnh phúc của anh thật cụ thể, ý nghĩa đời sống của anh thật rõ ràng, một người *cảm thấy hạnh phúc* vì công việc làm sao có thể sống chán nản, buông thả, cảm thấy công việc nặng nề, làm sao có thể thấy không yêu quý và trân trọng con người, là sao có thể không chân tình quan tâm đến nỗi vui và hạnh phúc của người khác.

Sung sướng thay những con người sống với một khát vọng cao thượng và tìm thấy chỗ đứng của mình trong đời. Không có gì phải tìm được một công việc to tát, vĩ đại thì con người mới bộc lộ hết phẩm chất của mình. Trong bất kì hoàn cảnh nào, ngay sống giữa thâm sơn cùng cốc, sống trong hoàn cảnh *có độc nhất thế gian*, con người có tâm hồn đẹp, có lối sống đẹp vẫn đầy sức hấp dẫn. Cùng với ông họa sĩ già, nhà văn Nguyễn Thành Long thực đã vẽ được những chân dung của một nhân vật đẹp trong đời, một chân dung tuy chỉ kí họa trong mấy mươi phút nhưng vẫn có một vẻ đẹp thâm trầm.